

ЦЕЛОНІТЕС АБРЕВІАТУС КРИМСЬКИЙ

Celonites abbreviatus tauricus Kostylev, 1935

Таксономічна належність

Клас — Комахи (Insecta), ряд — Перетинчастокрилі (Hymenoptera), родина — Складчатокрылі оси (Vespidae).

Природоохоронний статус

Вразливий.

Ареал виду та його поширення в Україні

Єдиний представник тропічної підродини Masarinae в фауні України. Ареал виду включає Пд. Європу, Кіпр, Туреччину, Ізраїль, Марокко. Кримський підвид — ендемік Криму (тут пролягає пн.-сх. межа ареалу виду).

Чисельність і причини її зміни

Дуже нязька. Причини зміни чисельності:

підвищене рекреаційне навантаження, забруднення місцеперебувань побутовим сміттям.

Особливості біології та наукове значення

Мешкає в степових ценозах, фриганах та рідколіссях пд. берега Криму. Хортобіонт. На рік дає 1 генерацію. Літає з середини червня до середини липня. Імаго і личинки живляться пилом і нектаром самосила гайового, рідше — самосила білоповстистого. Самки споруджують гнізда із циліндричних земляних комірок, прикріплених до поверхні каменів. Після відкладання яйця оса заготовляє хлібець, що складається з пилка й нектару. Зимує передлялечка.

Морфологічні ознаки

Від інших *Vespidae* відрізняється булавоподібними антенами. Чорний з блідо-жовтим малюнком, тегули і ноги оранжеві. Довжина тіла — 7–9 мм.

Режим збереження популяцій та заходи з охорони

Необхідне надання заповідного статусу всім територіям, де було виявлено вид.

Розмноження та розведення у спеціально створених умовах

Відомостей немає.

Господарське та комерційне значення

Відомостей немає.

Основні джерела інформації

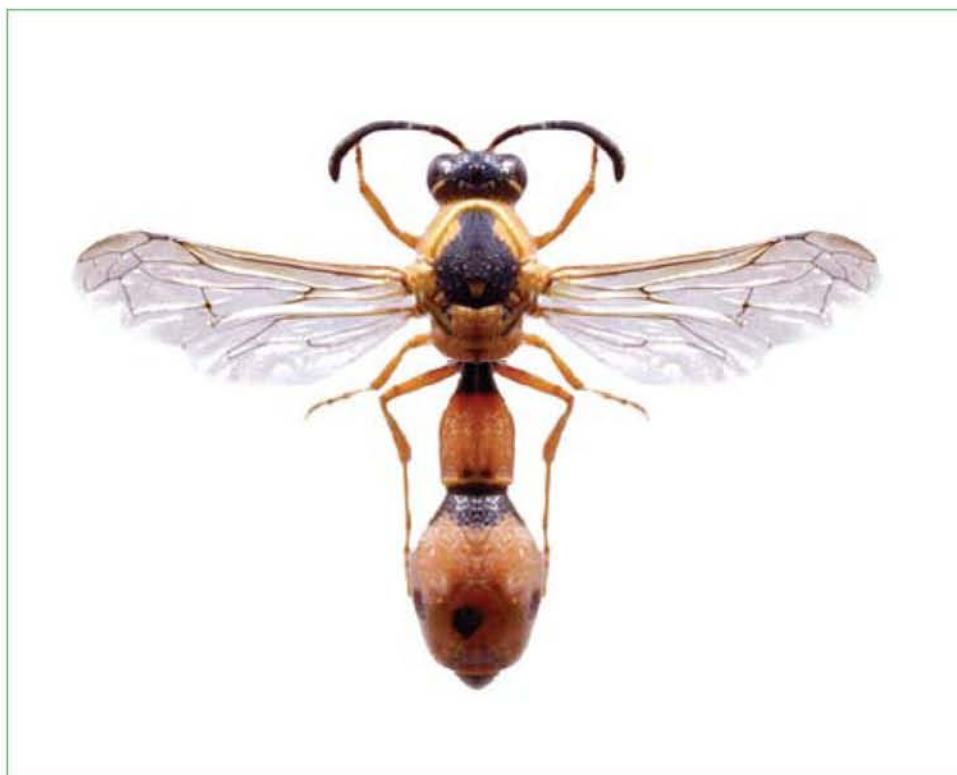
Костылев, 1935; Bellmann, 1984; Фатерига, 2005.

Автори: С.П. Іванов, О.В. Фатерига

Фото: О.В. Фатерига

ЕВМЕН ТРИКРАПКОВИЙ

Eumenes tripunctatus (Christ, 1791)

Таксономічна належність

Клас — Комахи (Insecta), ряд — Перетинчастокрилі (Hymenoptera), родина — Складчастокрилі оси (Vespidae).

Природоохоронний статус

Вразливий.

Ареал виду та його поширення в Україні

Ірано-Туранський вид. Ареал — від України (пролягає зх. межа ареалу) до Монголії і Китаю. В Україні — у Донецькій, Харківській, Полтавській, Херсонській і Запорізькій обл. і в Криму.

Чисельність і причини її зміни

Дуже низька. Протягом останніх 50-ти років вид не реєструється в багатьох районах Харківської й Полтавської обл. і Криму, де він жив раніше. Відносно висока чисельність

виду локально зберігається на псамофітних ділянках Пн. Приазов'я. Причини зміни чисельності виду: скорочення площ цілинних псамофітних степів.

Особливості біології та наукове значення

Степовий вид. Зустрічається винятково на ділянках псамофітних степів. На рік дає 2 генерації. Літає протягом усього теплого періоду року. Споруджують на рослинах однокоміркові гнізда із землі у формі округлого глечика з горлечком. Імаго — антофіли, личинки — ентомофаги.

Морфологічні ознаки

Єдиний вид роду *Eumenes* в фауні України з основним оранжевим забарвленням тіла. На

другому членику черевця три чорних крапки. Довжина тіла — 12–17 мм.

Режим збереження популяцій та заходи з охорони

Багато місць мешкання виду знаходяться на заповідних територіях. Необхідне додання заповідного статусу всім збереженим ділянкам цілинних псамофітних степів.

Розмноження та розведення у спеціально створених умовах

Відомостей немає.

Господарське та комерційне значення

Відомостей немає.

Основні джерела інформації

Амолин, 2002; Курзенко, 1978; Фатерига, 2005.

Автори: О.В. Амолін, О.В. Фатерига

Фото: О.В. Фатерига

ОНИХОПТЕРОХЕІЛЮС ПАЛАСА

Onychopterocheilus pallasii (Klug, 1805)

Таксономічна належність

Клас — Комахи (Insecta), ряд — Перетинчастокрилі (Hymenoptera), родина — Складчатокрылі оси (Vespidae).

Природоохоронний статус

Зникаючий.

Ареал виду та його поширення в Україні

Євразіатський степовий вид. Єдиний представник роду в фауні України. Ареал диз'юнктивний, від Угорщини до Монголії. В Україні відомий у Луганській обл. і в Криму.

Чисельність і причини її зміни

Украї малочисельний. Основна причина зміни чисельності: зменшення площі цілинних степових ділянок.

Особливості біології та наукове значення

Біологія невідома. Найбільш ймовірно гніздяться в ґрунті. Імаго — антофіли, личинки — ентомофаги.

Морфологічні ознаки

Тіло чорне з блідо-жовтим малюнком. На другому членику черевця дві великі червоні плями. Довжина тіла — 12–17 мм.

Режим збереження популяцій та заходи з охорони

Необхідне додання заповідного статусу збереженням цілинним степовим ділянкам.

Розмноження та розведення у спеціально створених умовах

Відомостей немає.

Господарське та комерційне значення

Комерційного значення не має.

Основні джерела інформації

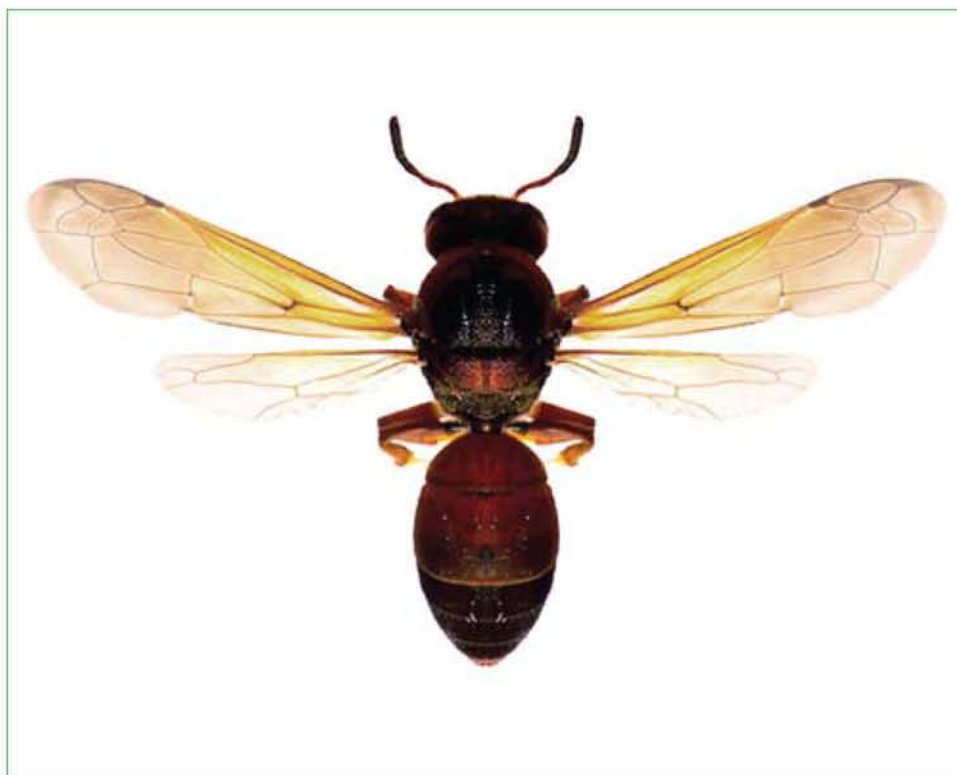
Blüthgen, 1961; Gusenleitner, 1994; Иванов, Фатерига, 2003; Курзенко, 2004.

Автори: О.В. Амолін, О.В. Фатерига,
С.П. Иванов

Фото: О.В. Фатерига

ПАРАВЕСПА ЦАРСЬКА

Paravespa rex (Schulthes, 1923)

Таксономічна належність

Клас — Комахи (Insecta), ряд — Перетинчастокрилі (Hymenoptera), родина — Складчастокрилі оси (Vespidae).

Природоохоронний статус

Вразливий.

Ареал виду та його поширення в Україні

Середземноморсько-середньоазіатський вид. Ареал включає Крим, пд.-сх. і пд. Казахстан, Киргизію, Узбекистан, Малу Азію, Іран. В Україні відзначений у сх. частині пд. берега Криму, де проходить пн.-зх. межа його ареалу.

Чисельність і причини її зміни

Вузьколокальний вид з украї низькою чи-

сельністю. Причини зміни чисельності: підвищене рекреаційне навантаження, випас худоби, забруднення місцеперебувань побутовим сміттям.

Особливості біології та наукове значення

Мешкає в напівпустельних і пустельних ландшафтах Пд. берегу Криму. Дає 1 генерацію на рік. Біологія гніздування невідома. Інші види роду *Paravespa* гніздяться в ґрунті на горизонтальних ділянках, біля входу в гніздо самка будує вертикальну трубку із землі. Імаго — антофіли, личинки — ентомофаги.

Морфологічні ознаки

Єдиний вид *Vespidae* в Україні з осно-

вним темно-червоним забарвленням тіла. Середньоспинка та вершинні сегменти черевця чорні. Довжина тіла — 15–18 мм.

Режим збереження популяцій та заходи з охорони

Необхідне надання заповідного статусу всім місцям перебування виду.

Розмноження та розведення у спеціально створених умовах

Відомостей немає.

Господарське та комерційне значення

Комерційного значення не має.

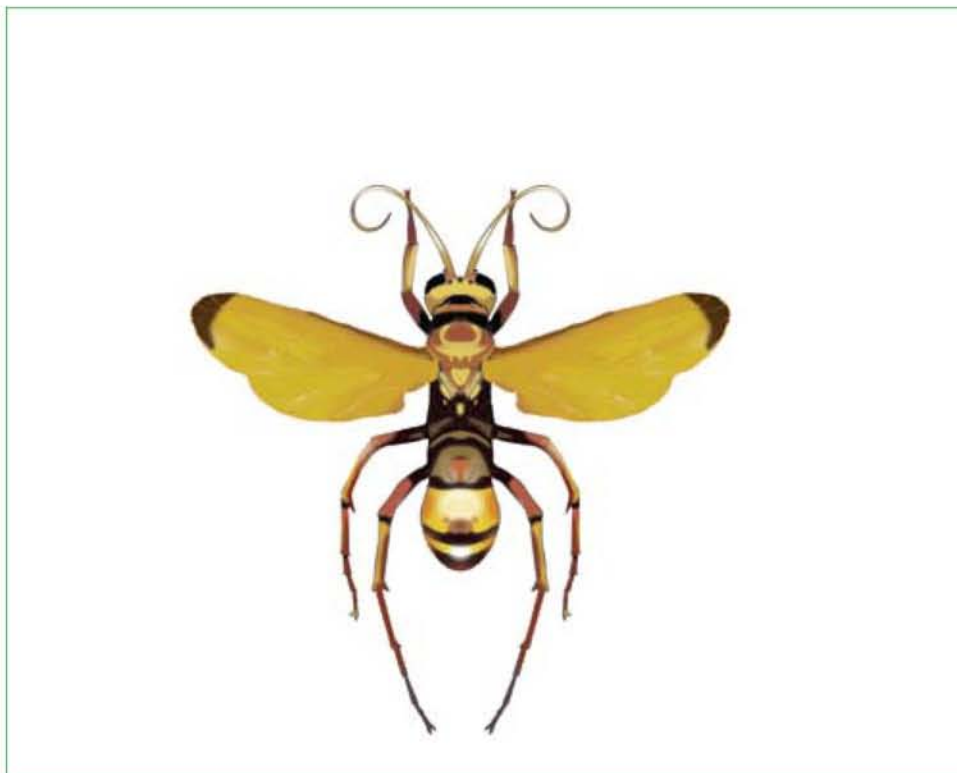
Основні джерела інформації

Kostylev, 1928; Курзенко, 1977; Иванов, Фатерыга, 2003; Фатерыга, 2004.

Автори: О.В. Фатерига, О.В. Амолін,
С.П. Іванов
Фото: О.В. Фатерига

КРИПТОХІЛ КІЛЬЧАСТИЙ

Cryptocheilus alternatus (Lepeletier, 1845) =
C. annulatus (Fabricius, 1798)

Таксономічна належність

Клас — Комахи (Insecta), ряд — Перетинчастокрилі (Hymenoptera), родина — Дорожні оси (Pompilidae).

Природоохоронний статус

Рідкісний.

Ареал виду та його поширення в Україні

Один з 14-ти видів роду *Cryptocheilus* у фауні України. Ареал охоплює Сх. Середземномор'я, Закавказзя, Середню Азію. В Україні знайдений тільки в Криму.

Чисельність і причини її зміни

Вид з дуже низькою чисельністю. Причини зміни чисельності: руйнування сприятливих для існування виду стацій через господарську діяльність людини.

Особливості біології та наукове значення

Дає 1 генерацію на рік. Мешкає на ксерофітних ділянках на кам'янистих схилах балок та біля підніжжя гір. Літає з середини червня до вересня. Імаго — антофіли, живляться нектаром квітів (переважно зонтичних, складноцвітих, молочайних). Гнізда будують в щілинах між камінням. Личинки живляться паралізованими великими павуками (тарантулами та ін.).

Морфологічні ознаки

Голова, вусики, передня частина грудей руді, крила золотисто-жовті з темною каймою на вершині, черевце чорне з широкими жовтими перев'язками. Довжина тіла — 25–30 мм.

Режим збереження популяцій та заходи з охорони

Не здійснювалися. Треба докладніше вивчити особливості біології виду, виявити і взяти під охорону місця його перебування. Охороняється в Карадазькому та Опускському ПЗ.

Розмноження та розведення у спеціально створених умовах

Відомостей немає.

Господарське та комерційне значення

Відомостей немає.

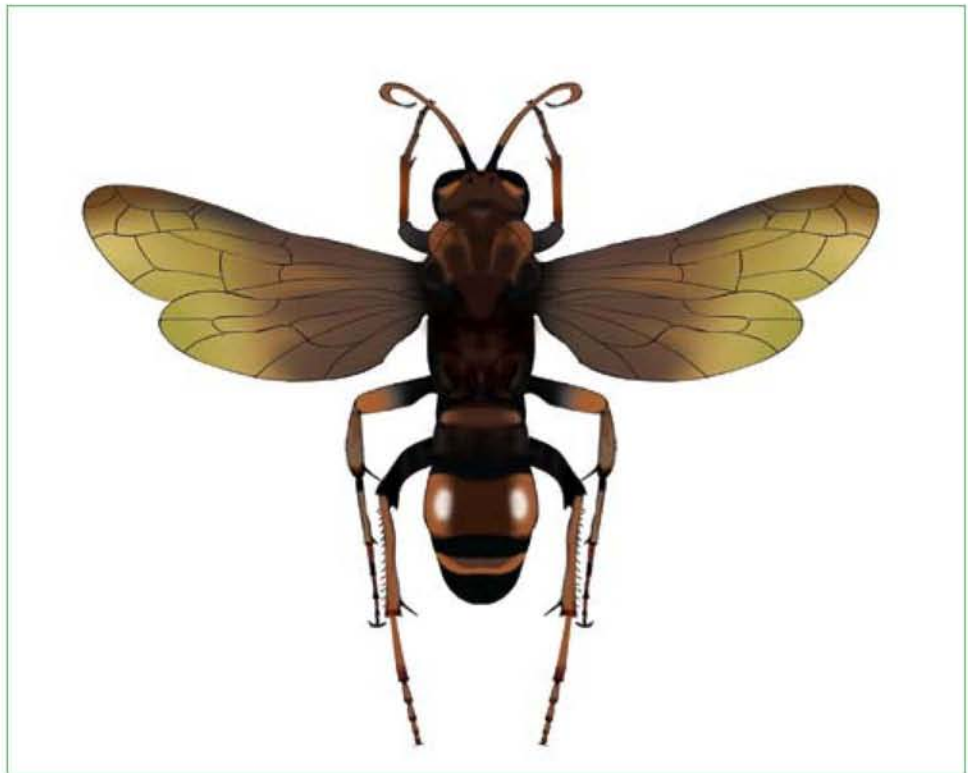
Основні джерела інформації

Тобиас, 1978; ЧКУ, 1994.

Автори: А.Г. Котенко, О.С. Вобленко
Малюнок: Н.В. Кащенко

КРИПТОХІЛ ЧЕРВОНУВАТИЙ

Cryptocheilus rubellus (Eversmann 1846)

Таксономічна належність

Клас — Комахи (Insecta), ряд — Перетинчастокрилі (Hymenoptera), родина — Дорожні оси (Pompilidae).

Природоохоронний статус

Рідкісний.

Ареал виду та його поширення в Україні

Охоплює Пд. Європу, Кавказ, Малу та Середню Азію, Пн. Африку. В Україні знайдений в Криму та в Генічеському р-ні Херсонської обл.

Чисельність і причини її зміни

Малочисельний вид. Причини зміни популяції: деградація та руйнування стацій виду через господарську діяльність людини.

Особливості біології та наукове значення

Імаго літають з червня до вересня. Зустрічаються на схилах невисоких гір та в кам'янистих балках. Живляться нектаром квіток (зазвичай зонтичних, складноцвітих та молочайних). Для живлення личинок самка заготовляє паралізованих нею павуків. Зимує личинка в коконі. Дає 1 генерацію на рік.

Морфологічні ознаки

Тіло темно-іржаво-руде з розвинутим чорнуватим малюнком на грудях і черевці. Вусики та ноги руді. Крила коричнювато-жовті з бурою каймою на вершині. Довжина тіла — 20–35 мм.

Режим збереження популяцій та заходи з охорони

Необхідно зберігати біотопи, сприятливі для існування виду. У місцях перебування виду слід створити ентомологічні заказники. Рекомендований до охорони в Карадазькому та Опукському ПЗ.

Розмноження та розведення у спеціально створених умовах

Відомостей немає.

Господарське та комерційне значення

Відомостей немає.

Основні джерела інформації

Haupt, 1927; Тобиас, 1978; ЧКУ, 1994.

Автори: О.С. Вобленко, А.Г. Котенко
Малюнок: Н.В. Кащенко